

Hirdetési díj:	
Egész évre	12 fr.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hónapra	1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepek követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:	
Nagykereskedelmi hirdetés	6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után	30 kr.
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.	

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppel Alajos (Wollzeile 22)
Hannoverben: Haasenstein & Vogler (Neumarkt 11.)
Pestben: Lang Leopold (Brassó-tér 9 sz.)

Nyilvántartási díjak:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

„KELET”

politikai és közgazdasági napi lap
hatodik évnegyedére

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólított kiadó hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégítenek.

Az előfizetési árak a régiék:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egyhóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Egyetem és muzeum.

I.

(L—t.) Minden nap közelebb visz az erdélyi részek régi óhajának, a kolozsvári egyetem felállításának, megvalósulásához.

A legelső királyi kéziratot, mely az örömhirt meghozza, naponta várjuk s a tárgyalások, melyek az ügy kiviteli módjait körül forognak, már meg vannak indítva.

A helyiség kérdése — az u. n. kormányzati épület által — már megoldottnak tekinthető.

Egy másik, szintén igen életbe vágó, aga az ügynek az „erdélyi muzeum-egylet”-tel kötendő szerződés, mely meghatározza azt a viszonyt, mely e két — egymást kiegészítő intézetet, összekapcsolandja, vagy, a mint mi részünkről jobb szeretnők, egygyéforrasztandja.

A muzeum-egylet választmánya tegnap tartott gyűlésében — ha jól vagyunk értesülve — kiválólag e kérdéssel foglalkozott s alelnökét és titkárát meg is bizta, hogy a legrövidebb idő alatt körükbédérkező ministeri biztossal a kormány, illetőleg törvényhozás és a muzeumi közgyűlés által jóváhagyandó szerződés pontozatait megállapítsák.

Az egyezkedés így a legilletékesebb közegekre levén bizva, nem célunk sem egyik, sem másik félnek praesudicálni — ha ugyan szabad ez országos intézetet és magát az országot két külön félnek nevezni. A muzeumi választmány meg az állam képviselője bizonynyal oly álláspontot foglalnak el, melyért saját fensőbb fórumaik — a közgyűlés és a törvényhozás — előtt a felelősséget készek lesznek elvállalni.

E körülmény azonban nem gátol bennünket abban, hogy — mint a kik mind e két tényező körén kívül állunk — egyéni véleményünket e kérdésre nézve el ne mondjuk, mely éppen annyit ér, a mennyit megér.

Az ügy elég fontos arra, hogy minél több hang nyilatkozzék felőle, a nyilvánosság terén.

Az „erdélyi muzeumot” — melynek elvi, sőt, egy kis részben, tényleges kiin-

dulási pontja igaz „országos” vala ugyan — de egészben véve oly intézetnek tekintjük, mint a melyet a hazafiak, magasztos áldozatkészéssel, a hazának alapítottak, oly időben, midőn az ország, legalább elismert törvényes formában, nem létezett, midőn a szent hagyományt, az alkotmányos magyar államot, csak azok a megingathatlan férfiak őrzék fidei commissumként — szívök fenekén — kik később aztán, 1861-ben, illetőleg 1867-ben érvényre is bírták juttatni közjogilag is a nemzet confiscált jogait.

Oly idők valának azok, midőn a politikai élet minden terme pecsét alávetve, egyedül csak a társadalmi tér maradt fön a hallgatóság — de mindenki által annál jobban átértett és átértett módon való munkálkodásra.

Soha eléggé nem méltányolható azoknak érdeme, kik e szomorú napokban fölhasználták az egyetlen megmaradt Archimedesi pontot, melyből — mint láttuk — kifordíthaták azt a hazug világot, melyet a Verwirs-theoria teremtett meg s legkivált azé az egyé, kinek nevét az erdélyi muzeumról levén szó — itt külön megneveznem nincs miért.

De szerintünk az, hogy ama nagyok, kik az általános tetszhalál idején szellemi gyupontot nyitottak az iránytű nélkül bolyongó honfiak számára, csak a tényleges állapotok következtében történt társadalmi és nem állami úton.

Ugyanaz, ki mint egyszerű polgár tette le a haza oltárára nevét megörökítő áldozatát, ugyanaz, ha akkor létezett volna az alkotmányos magyar állam, mint az állam politikai tényezője s valószínűleg egyik legfőbb intézője mondta volna ki a „legyen” szót s buzdította volna tette azokat, kik magasra vezető nyomdokaiba lépve együttesen megalapítói lőnek az „erdélyi muzeum egyletnek.”

Mert az édesanya akkor távol volt, s a jelen levő fiak kötelességüknek tarták, hogy érte, nevében honorálják az általa korábban kibocsátott váltót...

A nagy francia forradalom nem egy megindító példáját mutatá föl annak, hogy a proscibált nemesek elkobzott jószágait a hűséges szolgák mentették meg a később visszatért tulajdonos számára...

Nem is a gazda, hanem az édes anyja az, ki nekünk az alkotmányát viszávivott Magyarországon ismét körünkbe tért, — s mi részünkről azt hisszük, hogy az illetők örvendezve néznek elébe annak a napnak, midőn, mint a bibliai hűséges szolga, beszámolhatnak a rájuk bízott talentumokkal, minden kamattól az édes anyának. —

Távol legyen tőlünk, hogy e képet úgy magyarázzuk, vagy engedjük magyaráztatni, mintha részünkről az „erdélyi muzeumot”, egy a mint van, mindenestől oda kívánnók ajándékoztatni az államnak, hogy „nesze, csinálj vele, a mit tetszik, akár költöztess föl az egészet Pestre.”

Az alapítók magok már az alapításkor „erdélyi” muzeumot teremtettek meg, határozottan kikötve, hogy bár az ország közhasználatára szolgál, de Kolozsvártt székeljen, — s miután Kolozsvár egyetlen kecsgetető jövője csak abban lehet, ha szellemi központtá fejlődhetik: e muzeumot feltétlenül Kolozsvárról kívánjuk tudni mind az idők végéig.

Nézetünk csak az, hogy a muzeum-

egyletnek hazafias kötelessége, hogy gyűjteményeit az országnak, illetőleg az ország kolozsvári egyetemének a lehető legszabadabb használatába bocsássa át, magának csak azt a jogot tartván fön, hogy az állam bármely változások folytán, más célra föl ne használhassa azokat, mint az alkotmányos magyar állam közmuvelődési céljaira és pedig feltétlenül a kolozsvári egyetemmel kapcsolatosan.

De erről egy következő cikkben.

Bukuresti szemle.

Ismerem a Romanul napilapot és ennek most önkényes számkivetésbe ment szerkesztőjét C. Rozettit tizenhét év óta. Egyike vagyok azóta legszorgalmasabb olvasóinak, de nem emlékezem rá, hogy e lap valaha levetközte volna — csak egy napra is, magyar hazánk és nemzetünk iránti antipathiját. A Bach-korszakban úgy igyekezett bemutatni nagyur helyzetünket, mint a mit isten haragjából méltán megérdemeltünk s többé jobb napokat nem is remélhetünk. Az első olasz hadjárat után elszörnyűködve vette észre, hogy ez az ázsiai tigris még sem mult ki. Minden újabb siker, mely föltámadásunkhoz közelebb hozott, rá nézve egy-egy rémhir volt, melyet ő ily szavakkal adott tudtára olvasóinak: „A magyarok semmit sem tanultak!” Az 1867-iki kiegyezés óta szüntelenül huzza a vészharangot a eszmőről ismételve: „A magyarok el akarják foglalni Romániát, tehát talpra romákok, fegyverre, fegyverre!” Minden őszinte szó, minden szerződés, közlekedés a magyar és román kormány férfiai között, szerinte hazaárulás. S egy ilyen ember, kinek a Pressa szerint sem országa sem hazája — képes volt tizenhét éven át hinteni, két szomszéd nemzet közé szorni a gyűlölség sárkány fogait és midőn belátta, hogy számára többé még Bukurestben sincs hely, önkényesen száműzte magát. Hanem örökségül hagyta néhány hívei számára átkos szellemét. A lapot ide haza ma mások vezetik ugyan, de a mester szellemében. Az alább közlendő sorok, mintegy programja az újszerkesztőknek, hazánk és nemzetünk irányában. Nem árt szemeközé nézni e programnak legalább tudjuk, hogy kikkel van dolgunk és segíthetjük a jövőt, ha ezek valaha kormányra vergődhetnének. Addig pedig alkalmunk van méltányolni a mostani román kormány honfias működését. De halljuk a Romanul újabb programját:

„Sokan és sokszor vádoltak minket, hogy fanatikus ellenségei vagyunk a magyaroknak. (Igaz) Minő tévedés! Konservatív erzületünket kellene, hogy elveszítsük, mint ők elvesztették, hogy ilyenek lehessünk. Azonban, ha nem kell gyűlölnünk egyetlen nemzetet is, mely élni akar, nem tehetjük, hogy ne védjük magunkat azoknak — politikai tendenciájuk ellen, kik a mi romlásunk után akarnak élni. Ezt teszik a magyarok”. Értsd meg ezt jól „Magyar Polgárom”, a mig többet is hallhatnál itt alább! „A helyett, hogy szövetségesekké igyekeznének tenni a nem magyar népeket, hogy ellenállhatnánk a minket közösen fenyegető elseprésnek, föláldozzák valódi barátaikat pillanatnyi helyzetükért, melyet képzelődésük nagyszerűnek mutat.

„Nem látják be, hogy mostani eljárásukkal ők maguk nyitják fel azon záportartókat, melyek eddig a német áramlatot keleti útjában feltartóztatták, melyek el fognak nyelni minden népet, a Lajtbától a fekete tengerig”. (Ki választott német herceget, és ki üzte el Kuzát a nemzeti fejedelmet? Ép a vörösek) „Nem látják át, hogy e habok ép őket nyelik el legelőbb, kik testvér nélkül állanak Európában és azután minket. Kötelesek vagyunk constálni ezt a vakságot, de egyuttal útni is teljes erőnkkel”.

És ha kérded t. ez. olvasó, hogy: pour quoi tant de bruit? A felelet az, hogy a pesti francia-magyar bank vette ki a romániai dohánymonopoliumot. Kilenc európai pályázó közül ez adott legtöbbet. Ime, ennyi az egész. Hanem a R. szerint most a magyarok és magyarzsidóknak adta el a ministerium az országot s így felnyitotta a záportartókat! Engedje meg szerkesztő ur, hogy a vészkiáltásra a jeles tollu Marsillackal feleljek: „La Roumanie res-

semble á un enfant, quia grandit très vite et qui n'a plus d'habits proportionnés á sa taille. Cette disproportion entre la taille et vétemens fait sentir chaque jour en Roumanie!” Ez tehát a mi szerencsétlenségünk, hogy ruháért hozzánk fordulnak s mi adunk jó ruhát, vagyképnélkül szólva gazdag jövedelmi forrást.

Sokáig mulattam a R.-al, de nem árt e hóbortokat is önkönnél jól ismerni.

Ezalatt a Pressa és más hazafias lapok örvendenek a jó nyerezménynek, örömmel emlegetik az a jó viszonyt, mely ma a két szomszéd közt virágzik s maga a fejedelem poharat emel a vulkáni vasut mielőbb megvalósulásáért. Hadd álljon e szép egyetértés csak néhány évig, mert ez teendő képtelenné mind itt, mind ott önkönnél a szájhősöket. A herceg kis Oláhországon át men hazautazó neje elébe, Szörénytornyáig s aztán gőzösen jöttek le Gyurgyevóra. Az itteni fogadtatás népes és zajos volt, de a vöröseknek nem tetszik az egész utazás és hazajövetel...

Hadd írjak a R.-ból egy pár sort az önkö bal oldalának is, talán nem bánjom falra a borsót: „A magyar ellenzék kérelmelhetetlen és minden áron a kormányra akarja tenni kezét, jezsuitai hitszegések és reservátával ígértvén az elégtelenségnek holmi testi vérisztoszkodást.

Valahányszor, mint román állam, nem akartunk a magyar állammal szemben megsemmisülni, ők mindannyiszor fenyegetéshez és ütéshez nyultak. Csak akkor nyújtottak békéjebbot, midőn Románia gazdaságának forrásait nekik adtuk; a vaspályákat, melyeken a legkönnyebben bejöhessenek a románvár közepébe. Csak azért hízelegtek nekünk, hogy az Ojtoz, Vulkan sat. összekötő pontokat megnyerjék és végre magát a dohánymonopoliumot is, a mely jogot adand nekik, hogy egy egészen szervezett adminisztrációt, egy hivatalserget, egy fürge és számos rendőrséget hozzanak hozzánk. Ilykép nem csak kereskedelmünket és nemzeti kulturánkat fogják a magyar érdekében tönkretenni, hanem befognak hatolni minden faluba, városba, sőt a román családok tűzhelyeire és pedig éjjel és nappal egyaránt. Ime mennyire fölbartotta a mi százados elleneinket a mi apathiánk!

Minden vasutunk az osztrák-magyarok kezében van, sőt a dohány-monopolium is.

Majd jöni fognak a várnok, sóbányák s végre a földbirtok meghódítása, melyben őseink porai nyugosznak, kik századokon át vértökkel védtek e hazát. — Ébredjetek romákok, ébredjetek birtokosok, mert a veszély roppant nagy. — A zsidók, kik az osztrák-magyar politikai szolgálatban állnak, örömmel veszik fel a Franco-czimet, melyről tudják, hogy mi rokonszenvezünk vele. —

Horváth Boldizsár programja.

Horváth Boldizsár pünköst hétfőn érkezett Szombathelyre, hol választói által nagyszertien fogadtatott. Másnap mondá el a tateremben nagy hatású programbeszédét, melynek kiválóbb helyei így hangzanak:

„Még nem is volt időm s alkalmam köszönetemet kifejezni önöknek, uraim, azon bizalomért, a melyre a multban megajándékoztak s már is újabb hálára köteleztek le engemet, a midőn e választókerület Deák-pártjának igen tisztelt elnöke által táviratilag arról értesítettém: hogy a jövő országgyűlésre e kerület képviselőjének ismét igénytelen személyemet jelölték ki.

Minél nagyobb, minél megtisztelőbb rem nézve e bizalom, annál nehezebbé vált helyzetem, annál súlyosabbá lett föladatom. Azért jelentem meg önök közt, hogy lerőjam hálámat önök bizalmáért mind a multa, mind a jövőre nézve. (Éljenés.) Amde érzem és tudom, hogy a valódi hála nem szavakban, hanem tettekben nyilatkozik s hálánk hiányát az ékesszólás legfényesebb művészete sem palástolná el, ha nem mutathatunk föl tetteket, a melyekkel a bennünk vetett bizalmat igazoltuk.

S épen ezért szorult kebellem léptem e helyre föl. Ha önök bizalmára gondolok, a mely politikai multamnak a leghűbb és legbecesebb szövetséges volt, aggódva kérdem magamtól: vajjon daczára annak, hogy agyáman minden gondolatát, szívemnek minden érverését azon ügy foglalta el, a melynek szol-

gálatára vállalkoztam, — mégis miután a politikai küzdelmek értékét leginkább a majd-egyedül a siker után szokták megítélni. — ismételtem, aggódva kértem magamtól: vajjon ama félsiker, melyet erőfeszítéseim eredményeztek, elég lesz-e önök iránti hálám tanúsítására, hogy önök nem méltatlanra pazarolták-e bizalmukat?

S ha jövőbe tekintek, tudatával a küzdelmek sulya alatt meggyengült erőmnek s élénk, fájdalmas érzetével annak, hogy kedélyem ifjú rugékonyságának nagy része csalódásainak esett áldozatul, még nagyobb aggodalommal, még erősebb kételylyel állok meg azon kérdés előtt: vajjon miként leszek képes ezentul önök bizalmának, várakozásának megfelelni.

Nézeteim hazánk helyzetéről s azon földadatokról, a melyeket a jelen nemzedéknek kell késedelem s ingadozás nélkül végrehajtania, ha azt akarjuk, hogy Magyarország ezentul is legyen, nem változtak. Tisztába kellett ezeket iránt magammal jutnom, ha előbb nem, akkor a midőn az alkotmány helyreállításával a fejedelem parancsára beléptem a korona tanácsába s mint ilyen, a parlamenti kormányrendszer természeténél fogva, egyrészen kezdeményezője voltam az átalakulási munka azon irányának, a melyet azóta a nemzet többsége jelkesedéssel tett magáévá.

A kormány az 1848-ki törvények alapján alakult. E kormánynak tehát fő- és alaphivatása nem lehetett egyéb: mint érvényt szerezni az 1848-ki törvényhozás nagy elveinek mindkét irányban; t. i. mind föl- és kifelé, mind pedig le- és befelé.

Sok történt azóta, hogy a benső átalakulás nagy munkája a trónbeszéd szellemében megindult, a mi közelebb hozza a nemzetet céljához; noha történetek viszont nem sikerült kísérletek is, vagy olyan alkotások, a melyeket a nemzet egy része aggodalommal fogadott. De ez nem lényeges baj. Ott, a hol a törvényhozás a nemzet kezeibe van letéve, nagyobb tévedések is időről-időre könnyen orvosolhatók s az orvoslát annál könnyebb és biztosabb akkor: ha már a gyakorlati élet tanúságai is érveit szolgáltatnak azoknak, a kik valamely törvény javítását, módosítását indítványozták. Szerintem sokkal nagyobb baj az, — s e tekintetben nem egy kitűnő tekintélytől térek el, — hogy nagyon is aggályosak, nagyon is kicsinykedők vagyunk a részletek kérdéseiben, holott a főteendőnk volna az alapelvek helyes megválasztása után nagyjában, de mielőbb létrehozni azon intézményeket, a melyek a szabadság s a rend biztosítására szükségesek, s a melyek nélkül szabályos, modern államélet nem képzelhető. (Élénk helyeslés.) Ezen hibás eljárás sokkal lassabbá, nehézkesebbé teszi haladásunkat a reformok terén, mintsem érdekeink azt megengednék. A részletek tökélyesítését, ha erre szükség lesz, bizvást átengedhetnők az utókoroknak, a mely a tapasztalt adatairól is nagyobb mérvben fog rendelkezni mint mi. (Ugy van!)

Mindenekfölött pedig ragaszkodom a közjogi alaphoz, a mely még mindig ostrom tárgyát képezi. Ragaszkodom ahhoz: mert még nem akadt senki, a ki annál jobbat tudott volna fölmutatni. (Ugy van!) Ragaszkodom hozzá: mert habár alaki tökély s az elmélet szempontjából nem emelkedik is minden bírálaton fölül, de azon gyakorlati eredmények után, a melyeket csak eddigre is fölszínre hozott, elég jónak bizonyult arra nézve, hogy lehetővé tegye, sőt elősegítse a nemzet regenerációját, nemzeti s államéletünk megszilárdulását. (Tetszés.) S ragaszkodnom kell a létező közjogi alaphoz elvégre még azon okból is: mert nemzetközi jellegénél fogva egyoldalú elhatározásunk által ugy sem volna módosítható. (Folyt. köv.)

Korizmic László választóihoz.

Vizaknán, máj. 19-én.

(Vége.)

Egető szükség különösen: a földmives iskolák s más keletkezése. Ezek nélkül népünk munkájának nagyobb haszna, még vajmi sokáig fog magára várakoztatni. Minden megyének, területéhez képest, egy vagy több jóra való földmives iskolával kellene bírnia. Így aztán reményünk lehetne a mostani gyarló gyakorlatnak a megjavulásához.

Mostani hiányos készütségünk mellett nem csak tömérdek értékek maradnak előttünk örökre elzárva; de milliók és milliók is elvesznek évenként a nem helyesen alkalmazott munkában.

Tekintettel éghajlatunk aszályosságára: az erdők védelme, a fák ápolása és ültetése, valamint vizeinknek csatornák általi felosztása és öntözésre való kihasználása is, oly intézkedések: melyeket az idő sürgősen követel. Minél előbb lépünk ez irányokban a cselekvés terére, annál korábban élvezendjük ama javakat, melyek ez alkotásokkal kapcsolatosak. Megfelelő törvények és országos segély siettethetők ez érdekében a fejlődést.

Gabna és gyapju termelésünk mellett vannak czikkjeink, melyek amazokkal hasznos-

ságra nézve versenyezhetnének, s melyek előállításuk természeténél fogva egyuttal olyanok, hogy csak a nép által nyerhetnek keilő fölkaroltatást. Ilyenek névszerint: a seiyem, a kender, a dohány, a komló s a bortermelés.

Ezen termelési ágak emeléseért, az országnak különösen kellene magát érdekelnie.

Hanyatló állattenyésztésünk is több rendbeli oly nemű követeléssel áll előttünk, melyeket a magán cselekvés, csak lassan elégíthet ki.

Megfelelő segélyt kell nyújtani tehát ez irányban is. Hogy az államnak közbenjárása, mily termékeny lehet, azt látjuk különösen azon szép sikerekből, melyek például, a lótenyésztés terén elértettek. Jól választott eszközökkel más irányokban is fokozni és gyorsítani lehet a fejlődést. Már kifejtett országokban, igaz, hogy mindezeket megteszi a magán szorgalom is. Nálunk azonban, sok idő fog lefolyni még, míg az államnak hason irányu segédkezései fölsőlegessékké válnak.

Vannak, uraim, ezeken kívül, gazdasági életünknek még sok más kívánalmai is. Hogy azonban önök figyelmét továbbra ne fárasztam, felhagyok azoknak felsorolásával.

Hangsúlyozom e helyett: a külön földmívelési ministerium felállításának a szükségét.

Létezésünk legfőbb alapja és forrása a mezei-gazdaság.

Bevételeink kilencz tizedrésze, lehet mondani, hogy abból fakad.

Gazdag kamatokkal térülne meg tehát mindazon befektetés, mely a mező-gazdasági érdekek fejlesztésére történnek.

De nyernének a külön földmívelési ministerium felállításával az ipari és kereskedelmi érdekek is.

Nagyon nehéz, ha nem lehetetlen, uraim, oly egyént találni, kiből egyaránt kikerül a jeles földmívelési, ipari, és kereskedelmi minister! . . . Ezen ágazatok sikeres vezetéséhez egészen különböző szakismeretek kívántatnak. A munka felosztás fontos elvét tehát, valóban kár hogy eddig a nevezett közgazdasági tárczák berendezésénél nem vettük figyelembe. Hisz csak az államjárságok maguk oly nagy tekintetűek hazánkban, hogy már ezekért is érdemes lenne, külön gazdasági ministeriumot állítani.

Hazánk ipari és kereskedelmi fejlődését minden kitelhető módon elősegítendőnek tartom. Az első lépés szerintem ehez: a külön ipari és kereskedelmi ministerium.

Hisz itten is tömérdek az alkotni és fejleszteni való. Századok mulasztásai pótlandók! És ipari fejlettség — virágzó ipar nélkül — hazánk mindvégig pénztelen ország fog maradni.

Hogy miért pénzesek az iparos, s miért nem pénzesek a tulnyomólag földmíveléssel foglalkozó országok, annak oka egyszerűen abban fekszik, hogy az ipari termelésre fordított idő és erő hasonlíthatatlanul magasabban értékesül.

Azután csak iparilag kifejlődött országban jöhet egymáshoz közelre a termelő és fogyasztó: csak az ily országban esnek el a távolról és távolra való szállítások nagy és terméketlen költségei; továbbá az iparcikknek, s az élelmiszerek is előnyösebben szerezhetők be, és adhatók el; végül csak az ily országokban keletkezhetik igazán normalis forgalom, s állhatnak elő a nemzeti termelés élénkítésére annyira fontos helyi központok: a városok; és elvégre az ily országban még a föld termő ereje is, a belfeldolgozás fogyasztás s a hulladékok hommaradása által folyvást fokoztatik, vagy legalább is biztosítottik.

Sz. István birodalma érdekeit tekintve, nem lehetek én más, mint barátja a szabadkereskedésnek. Midőn azonban az egyik kezemet a szabad-kereskedés mellett emelem fel, a másikat nyujtanom kell, minden oly eszköz- és előmozdítására, mely a hazai gyár és műipar fejlesztését előbbre viheti.

Szülőd meggyőződéseim, hogy anyagi életünkben összhangzás és magasabb jóllét, csak a földmívelés, ipar és kereskedés együttes, az az párhuzamos fejlődése által lehetséges.

Készségesen fogok tehát minden oly intézkedést támogatni, mely hazánk elmaradott gyár- és műipari életét előbbre viheti. Ez azonban hazánkban nem védvámok, hanem a dolg bensejéből ható intézkedések által érhető el.

Védvámokhoz, csak nagy államok folyamodhatnak helyesen.

A kisebb országok ugy boldogulhatnak, ha egy részt a szabad kereskedést követik; más részt pedig belülről-ható szolgáltatások által fejlesztik és gyámolítják az ipart. Ez irányban a kormány és törvényhozásnak többféle eszközök és módok állanak rendelkezésére. Csak gondosan megválasztani és alkalmazni kell őket.

Van még néhány kérdés előttem t. választók, melyekről szintén el akarom mondani röviden nézetemet.

Tisztelt választók! A nemzetiességi kérdés, újabb időben, mindenfelé nagy hullámokat ver. Alig érdekelnek e hullámverések valamely más államot inkább mint beannunket. Polyglott ország vagyunk, s más — nem is lehetünk soha. Lefolyása e mozgalomnak attól függ, hogy az értelem és higgadság, vagy pedig az ambíció és szenvedély fogják-e adni e kérdéssel szemben a tanácsokat. Ha a nem magyarajku testvéreink belátják annak szükségességét, hogy egy államban, mely különböző nyelvű nemzetiségek hazája, okvetlen kell egy nyelvnek lenni, melylyel a törvényhozás és közigazgatás él; ha továbbá mi magyarok, mint Sz. István birodalmának alkotói s ma is legnagyobb számú egyes nemzetisége — minden más nemzetiségnek tetszésére bízandjuk meghatározni, hogy mely nyelvet akarnak használni saját községük és megyéjükben, és ha továbbá mi, csak ott kívánjuk meg a hivatalos magyar nyelvnek az alkalmazását, hol az egyes, a község, s a megye az állammal érintkezik: ugy, gondolnám, békesség lehetne közöttünk, s megélhetnénk együtt és egymás mellett, mint megéltünk ezer év óta, testvériesen.

Olyatén aspirációkat, t. választók, a melyeknek végső vége és célja, akarva, nem akarva, Sz. István birodalma területe egységének a megbontása volna, természetesen sem a magyar, sem pedig a nem magyar ajku jóra való honpolgár nem helyeselhet. Ez a határ szent és átléphetlen! . . . Tul azon, mindnyájunkra nézve, a szerencsétlenségek véghetetlen sora kezdődik!

Vallás dolgában az egyenjogúság embere vagyok én. Nem szeretem e téren a villongást. Legyen boldog mindenki a maga hite szerint.

Hazánk, vallás dolgában mindig igen tolerans volt. Reményilem, az marad ezentul is. A kényszerítések től e téren nem várok semmi jót.

Szemben a bank kérdéssel, mely a lefolyt országgyűlés alatt oly élénk eszmecserére adott alkalmat, helyeslem azon álláspontot, melyet pártunk elfoglalt. Utasítást adtunk a kormánynak e nagylontosságu kérdés megoldását előkészíteni, és pedig oly formán, hogy az ország pénzforgalmi szükséglete, biztosan, önállóan, s a kívánt mértékben kielégíttessék.

Az ellenzék rögtön akart egy országos jegybankot felállítani!

Ily életbevágó intézményeket azonban t. választók, hogy köszönet is legyen bennök — rögtönözni nem lehetvén — az ellenzék kívánságát, melyet maga sem vett egészen komolyan, a mi pártunk nem pártolhatta.

E nagy horderejű kérdés reményilem, a jövő országgyűlésen fogja kívánatos megoldását találni.

Zárom előadásomat, t. választók! Mélyen sajnálom Vizakna abbéli veszteségét, melyet e derék város a lefolyt országgyűlés alatt századok óta birt bíróságának az innen való elhelyeztetése által szenvedett! . . .

Arra kérem önöket: ne vádoljanak és okozzanak e veszteségért, különösen senkit, s ne a kormányt! Gondolják meg, hogy anyyi és oly rohamos ujbóli a'kotás közt, lehetetlen, hogy itt-ott — némi igazítani való is — ne maradjon.

Legyünk bizalommal a kormány iránt, tegyük meg a szükséges lépéseket, és én t. választók, reményilem, hogy a jövő országgyűlés, Vizakna ez irányu alapos sérelmét orvosolni fogja.

Fogadják ezután t. választók nagyra becsült bizalmukért, még egyszer meleg köszönetemet!

Sajnálom, hogy román testvéreink multkori megválasztásomban nem vettek részt.

Sajnálom passivitásukat, mert meggyőződésem szerint a románok helye sen felfogott érdeke, teljesen azonos a magyaréval.

Épen ugy állanak, kevesen és elszigetelten a világon ők is, mint mi, s ezért nekik szorosan kezelt kellene fogniok velünk. Kezelt fogniok pedig éppen a Deák-párttal, melynek utjai a békés és alkotmányos fejlődés, melyre nekik éppen anynyi szükségök van, mint nekünk. S ezen őszinte csatlakozás, ugy hiszem még a havasokon tuli románoknak sem ártana.

Az a nap, a mely a magyar birodalom koporsójára tenné a szemfödelet, tenni az övékére is! . . .

Mondjuk tehát mindnyájan: éljen a haza! éljen az alkotmányos király! s éljen a jó egyetértés Sz. István birodalma határai közt!!

BELFÖLD.

Altörja, 1872 május 19-én.

A „Nemere“ 33 ik számában irt közleményemet Nyujtód Pócsa Ferencz ur a „Magyar Polgár“ 105-ik számában irt czikkében azzal támadja meg, hogy a nyilvánosság előtt a történeteket elferdítve hoztam köz tudomásra, tehát ő igyekszik a dolgot a mint történt, egy pár észrevétel kíséretében elmondani.

Nem csodálkozom a felett, mikép cikk-

író ur többeket piszkol és gyanúsít, hanem a felett igen is méltán bámulok, hogy miképen kíván a nyilvánosság előtt a nem álmódott, nem látott és nem hallott eseményekről tudósítást tenni — mert maga cikkíró ur nem ta gadhatja azon körülményt, hogy midőn közszeretben álló főispánunk gr. Kálnoki Dénes Lemhénybe érkezett, — akkor cikkíró ur jelen nem volt, hanem a gyűlés vége felé érkezett meg, a főispán ur eltávazása után pedig Nyujtód Pócsa Ferencz ur is 5 perc mulva Lemhény községéből kiutazott a diszkapu alatt bizonyosan — ha ki nem kerülte, mert a diszkaput a Lemhényi bíró nyilatkozata szerint — Lemhénybe létünk után 3 nap mulva a bíró maga szedette szét: — tehát alaptalan cikkíró urnak azon tudósítása, miszerint a diszkapu irtól porrá daraboltatott volna, vala mint az is légből kapott értesítés, hogy több községi előljárók életveszély közt menekültek a nagyon sürűn érkező és érezhető bényomások elől, melyek karókkal osztogatattak; — hol látta ezt a cikkíró ur? talán álmában — ez csupán r — á, rá, fogd reá.

Midőn Tisza Lajos miniszter urat a nép éltette — a legmelegebb lelkesültség honolt mindenki keblében — s a viszhang — szűnni nem akaró „éljen“ — nel felelt, — nem pedig átkokban és káromkodással.

Végre kinyilvánított, miszerint a főispán a korteskedésnek semmi jelét nem mutatata, sem pedig szavakban nem nyilvánította.

A fogadási ünnepély őszinte lelkes volt, olyan, minőt a nép önkéntesen szokott rendezni. — a diszkapu ha nem a legfényesebb is — de az inséggel küzdő községnek jó akara nyilvánítását képezte.

Nyujtód Pócsa Ferencz urnak előbb említett cikkét, mely többek ellen sértő kitételeket tartalmaz, részemről hirlap utján nem gondolom tisztázhatni — ennek következtében a szükséges rendreutastást és elégtételt másuton fogják — azt hiszem a sértett felek eszközölni, mert a „Pócsa Ferencz“ név alatt megjelent cikket mindazok, kik Lemhényben az irt ünnepélyen jelen voltak val ottlannak és a történetek elterjedésének nevezik.

Miután bezárom feleletemet egyet sugok Nyujtód Pócsa Ferencz ur fülébe, hogy senki se hallja:

„Máskor a baloldal részére átvendő meghívó jegyeket — ne kézbesítse egy jobboldali tekintélynek, a mint ezt tette, mert ez által pártja iránti hűtlenséget árt el.“ —

Balázs Pál.

Csikszék, 1872. május hó.

(A jobboldali székelység becsületkérdésében.)

A „Hon“ ápril 30-diki, esti lapjában az elbizakodottság indolenciájával támadja meg a székelység erkölcsi tekintélyét — nemzetünk azon egyetlen kincsét, melyet még az abszolutismus is respektált, s melynek a székelység mindenkor, de különösen 1848—49-ben és azután a kényuralom alatti oly kitűnő magasztos tényeit örököltte meg; minthogy eddig erre e becses lapok hasábjain semmi választ nem láttam — becsületbeli kötelességnek tartom ez ügyben egyéni nézetemet, mint a többek közt egyik sérelmes — és ezzel kapcsolatban megjegyzéseimet tkts. szerkesztő ur engedelmeiből e helyen közrebocsátani.

Ha a baloldali korteskedés megszámálhatatlan eszközeit, az ámitást, terrorizmust elbizakodottságot, gunyt, sértegetést, rábeazást, tévtanok hirdetését az egyenletlenség szítását, kevélységet s mindazon gonosz indulatokat, melyeknek segélyével elveinek diadalt szerezni akar — közeletükben ugy, mint a saját termékeiben figyelemmel kísérik, kísértetbe jövünk a józanész létezését széles Magyarországon kétségbe vonni. Mintha feladatul tűzték volna maguk elibe a „Hon“ a hasonlító lapok és a baloldal ezen oly sokféle érdektől és cél felé törekvő elemekből alkotott Magyarországnak még testvér népei kebelében is a haza szeretet, a becsület, testvériség és egyetértés legértékesebb kincseit, a leghevesebb indulatok ösztönéből szentségtelen kezekkel meg-rabolni és a honfi erőnyeket eltemetni.

Valóban szomorú szerepre vállalkoztak az ellenzéki pártok, midőn a nemzet becsületességének, összetartásának s politikai bölcsességének sirásóivá szegődtek.

Hogy a székelység jobboldalisága fáj a „Hon“ skorpioninak, azt elhiszük, de azért ez nem jogosíthatja fel arra, hogy székelység erkölcsi tekintélyét megtámadja.

Népünk ősidőktől fogva önálló és független gondolkodásu volt — a vesztegetés és bujtogatás burjánai nem igen honosultak itt meg, a tiszta fajta zöldségek a székel föld önéretteljes erős talajában nem foganzhattak meg; s ezért ámbár a „Hon“, a székelység általa óhajtott egyet nem értésében nem bajt, hanem üdvöt lát és így az egyenletlenséget nyiltan szítja: meg vagyunk győződve, hogy a székel nép értelmisége a multjához, ősi jelleméhez, a haza alkotmányának fenntartásában tántoríthatatlanul hű marad, s a baloldali hamis profétákat érdemük szerint megveti.

A székelység jobboldalisága Csikszékben a legtisztább jellemű, melyet nem „áron vettünk” s nem holmi felkuszott száraz magosság méltósága tukmált reánk, hanem az egyszerű józan és követelménye, azért edes „Hon” — ha más ösmeretlen az erdélyi vizek forrásával és folyásával — az zavarja azt felgonosz szándékával — a mi vallásunknak menten hagyjon békét s ne kisebbítse a „Jésus szenvedését” és a székelység vallásosságát, mert a ki minket gyaláz, barátunk nem lehet és a ki velünk guanyt űz, azt megvetjük.

Ne ámtsa magát és a világot a baloldal azzal, hogy csak űk függetlenek — mi is független polgárok vagyunk s mint ilyenek s mert ilyenek vagyunk, szemébe merünk nézni a hivataloktól elesett de hivatal után vágyó baloldali hazafiakkak.

Ne ámtsa a baloldal népünket hamis ígéretekkel — hogy terheín könnyítend — hiu reményekkel, hogy a nemzetet függetlenné s szabaddá teend; mert ű is elfogadta, űi törvényeink értelmében el kellett fogadnia, az Austriával való közügyeket, mert ű is elösmerte a közös államadósságokat, már pedig ezek mellett, s alkotmányunk fejlesztésének költségvetései mellett, hogy a közterbeken segíteni, vagy alkotmányunk keretiben függetlenebb helyzetet teremteni a baloldálnak ig azán eszeágában sincs, nem is lehet, azt minden józan eszű ember beláthatja.

Ezt — mit mi kezdettől fogva éreztünk és tudtunk — ezt mondjuk, most már Ghicz Kálmán is így igazolja: „hogy ámtó, ki Magyarország törvényes viszonyai között a népet teherkönyvités, adó leszállítás h i u r e m é n y é v e l kecsegteti, — mert semmiből sem mi — kevésből kevés lesz, csodák mintvelni nem lehet; és veszélyezteti a hazát k i a helyes körülmények megfontolása nélkül idő előtt támadja meg a közjogi alapot.” —

Ez elítéltetése a baloldali politika komolyságának és ésszerűségének a fővezér szájából.

S ha még ezek után is valahol helyet keres e politika vagy foglal, azt csak a feketelenség és forradalom terén találhatja meg.

Igy Csávolszky L. középbali rőpirata „komoly szó a választókhoz” nem egyéb, mint a tények elferditéséből származtatott ígátás az ország alkotmánya és törvényei ellen, midőn a Bach-korszak abszolutismusaival egyenlőnek állítja alkotmányunkat, s a nemzetet arra ösztönzi, hogy valamint akkor azon adókat — melyek most is fenntartatnak, — törvényteleneknek tartotta, jóknak, üdvösöknek ne ösmerje el és bámulását fejezi ki a felett, hogy a nemzet gyáván megadta magát s, a. t.

A „Hon” pedig forró ajánlatában, melylyel képe elébe táálja az ily örltségeket, felhasználja mind azon frasisokat, melyek ugy látszik nálunk szépen kiszvede tartatnak a nyomdában „hogy e rőpirat a közösügyes átkos alku által teremtett helyzet borzalmasságait (!) lángoló sorokban tárja ki.

Pedig ha szépen elolvassuk e borzalmas rőpiratot, a kedélyes borzalmasságot a rőpiró ötlét agyában véljük rejteni — s azon takargatott elvben, mely az adó megtagadásának s törvények ellenszegülésének színe alatt — a forradalomra ígát.

Azonban hála istennek, ezen ígátások dacára, népünk elég józan ésszel s emberismerettel bir arra, hogy az igazságot felismerje, a hamis prófétákat kellőleg méltányolja és hogy veszélyes célzataikat meghiusítsa.

A jobboldal tartotta meg eddigi nyílt és becsületes eljárását, kerülje a baloldaliak által használt — a közérkölsiség és hazafiság lealázására célzó vesztegetést, bűjtogatásokat, és ámtást — s örködve érdekei felett, öszszetartva a cselekvés idején. Csikszéket továbbra is meg fogja tartani a jó ügy diadalára — s e székelység eddigi szentetlen becsülettét nem sikerűlend sem a „Hon” sem a „M. P.”-nak kárvendő célzataival meghomályosítani.

k. y.

Egy derék intézkedésről.

Torda, 1872. máj. 26.

Szóllás borteremelő, ugyszintén fogyszto közönségünket kellemesen fogja érinteni azon rövid tudósítás, hogy a földmívelési minister rendelete és az erd. gazd. egylet közvetítése folytán — szóllászetí vándor tanár T. Fekete Pál ur tegnap Tordára megérkezvén — feladatának megfelelő, előadásait a szólló körűli teendőkre nézve megkezdé.

Váratlan megjelenése és a rendelkezésére kiszabott rövid idő, de főképen a betivásár napja nem engedé az illető érdekelteknek nagyobb számban megjelenhetését; mindazonáltal délelőtt mintegy 20 személyből álló minden rendű hallgatóság előtt az ujtordai mézesmáli szóllóhegyben, — délután pedig már sokkal számosabb gyülekezet előtt, az ó-tordai mart-aljai hegyben tartá előadásait. Elméletileg ugy, mint gyakorlatilag tapintatos magyarázatokkal és mutatványokkal gyönyörűkötött hallgatóságát, minden egyes kérdésre kimerítőleg és meggyőző érvekkel válaszolt; bámulatos kitar-

tással és kíméletel igyekezett némely tudákos és önhitt szóllómívelő rögzött előitéleteit megdönteni.

Egy szóval, a benyomás, mit hallgatóira gyakorolt, meg fogja áldásthozó gyümölcseit előbb utóbb teremni, s ha a kormány e derék intézkedése mélyebb gyökeret ver, és következőleg időszakonként gyakrabban buzdit szakértő férfialval ugy nincs messze a hön öhajtott jövő, midőn kis Erdélyünk tündökölni fog boraival nemcsak itthon, de megmérközik a büszke Rajnamellékkel is.

A kolozs-dobokamegyei néptanítók egyetemen köréből,

az 1873-ik év május havában megnyitandó bécsi világkiállítás érdekében.

Alig lehet lélekemelőbb, megragadóbb hatás az emberre, mint a milyent egy világkiállítás gyakorol. A bámulásban is el kell fáradnia, midőn együtt látja mindazt, a mit a szellem óriásai és hangyászai szorgalmuk és fáradozásuk eredményeként mutatnak föl.

E tudat és ez érzés vezette a kolozs-dobokamegyei néptanítók egyletét, midőn az 1873-ik év május havában megnyitandó bécsi világkiállítás „kiállítási bizottság”-ot szervezett f. é. ápril 20-án. Az egylet célja, — hivatásából kifolyólag, — az, hogy az erdélyi tanügy mult és jelen állapotát alkalmas kiállítási tárgyak által tüntesse föl. Már tett is lépéseket e tárgyakban, a mennyiben a kiállításra vonatkozó tervezetét felküldötte ministeri oszt. tanácsos Gönczy Pál urhoz, véleményezés végett. A válasz le is érkezett reá, azon nyilatkozattal, hogy tervezetünk lényegileg megegyezik a központi kiállító bizottmány által készített programmal, a mely éppen most sajtó alatt van s még e hó folytán szét lesz küldve a tanfelügyelőséghez.

I-szor Gyermekekerti és kisedővodai, II-szor Népiskolai,

III-szor Polgári tanodai és

IV-szor Tanító képezdei kiállítási tárgyak.

Mindenik csoport a lehetőseégig következő szakokat képviselne. 1. Történelmi szakot. 2. Statistiai. 3. Irodalmi. 4. Tanoda-felszerelési. 5. Művészeti és 6. Az oktatás eredményét fel-tüntető szakot.

Most csak e vázlatot közölhetjük, mivel a központból kiinduló programtól az egyönte-tűség kedvéért függő állapotban vagyunk, de mihelyt léérkezik, azonnal közölni fogjuk kibővitve és a mi viszonyainkhoz alkalmazva.

Kötelezve érezte magát a bizottság e nyilatkozatra a nevelésügy érdekében.

Bizunk a nagy érdemű közönségben, a mely a szép, jó és igaz, a nemes és magasztos czélokért mindig tudott áldozatot hozni, hogy az idők jelet megérti, szétnéz, vizsgálódik s alkalmas kiállítványok beszerzésére fordítja gond-jait és megtaszított törekvéssel igyekszik kilépni, a homályból, a mely a külföld elől eddig elrejté nemzetünket.

Előre hát, ki tenni vágy!

A bizottság nevében:

Török István.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, május 28 10 ó. — p. d. e.

Erkezett: 28. 10 ó. 20 p. d. e.

Mai hivatalos lap számos igazság-ügyi kinevezést közöl.

Zsófia főherczegnő halálküzdeme még nem javult; a császári család tegnap óta ágyánál van legvégsőre készen.

Csehországban az esőzések folytán borzasztó árvizek; a folyók megdagadván, vasuti hidakat, töltéseket elragadtak, helységeket elöntöttek s számos emberélet elveszett.

Az Alabamakérdésben az amerikai szenatus a békítő javaslatot elfogadta. Az uj spanyol kabinetet Serrano tábornagy megalakította.

Római követünk a pápának átadta visszahívó leveleit.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, május 28-án

—Az erd. muzeum-egylet igazgató választmánya tagnap rendes havi ülést tartott, gr. Mikó Imre elnöklété alatt. A tanácskozás legfőképp a körül forgott, hogy mily föltételek mellett lehet a muzeum gyűjteményeit a megnyitandó egyetem használatára boocsátani. A föltételek megállapítása után Nagy Péter, al-elnök és Finály Henrik, titkár bizatolt meg, hogy a körünkbe érkezendő ministeri biztossal érintkezésbe tegyék magukat s egyezkedjenek e tárgyban. Erről az oktatásügyiség is értesített, mely épen a küldöttség megválasztását várja, hogy megbizottját Kolozsvárra küldje. Dr. Mészáros Ferencz érkezése ezért ma-

radt el tegnaptól, de pár nap alatt már körünkben lesz. Koronázsa siker a megbizottak működését.

— A helybeli virágzó „Hilaria” lapunkban jelzett közelebbi dalestélye f. évi június 23-án a „Nemes”féle kertben következő műsorozattal fog megtartatni: 1. Éjszázás „Graunda” című dalműből. 2. Kuriose Geschichte. Becker. 3. Virágnak mondanálak. Isák Vilmos. 4. Regatta. Kreuzer. 5. Népdalok. Mosonyi. 6. Jodeigluth. Silcher. 7. Liebe und Wein. Mendelssohn. 8. Dalra magyar. Zimaitól. A dalrok ez érdekes műsor minden egyes számát Jakoby színházi karnagy buzgó vezénylete után tanulván be: városunk műpártoló közönsége ez estélyen kétségkívül nem mindennapi élvezetben fog részesülni.

Marosvásárhelyről tegnap, lapunk zárta után, a következő táviratot vettük: A városi képviselő egy része, Lázár Ádám vezetés alatt, indítványt tett a képviselő választásnál a nyilvános szavazás iránt hozott határozat megváltoztatására. Erélyes és igazságos, a pártokon felül álló polgármesterünk az indítványt tárgyalni nem nem engedte és utasítá az indítványozókata törvényszerű fellebbezési forum elé. De hát miért félnek Lázár Ádám et consortes politikai meggyőződésük nyílt bevallásától?

— A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara e hó utolsó napján tartja közgyűlését, melynek tárgysorozata a következő: Az olmtízi keresk. és iparkamara indítványa a sómonopolium eltörlése iránt, az uj ipartörvény életbeléptetése tárgyában kiadott ministeri körrendelet, az átmeneti intézkedésekre nézve; a kolozsvári vámhivatal helyiségeinek szűk volta; folyó ügyek.

Hymen. Basa Idát, városunk egyik szép és szeretetreméltó ifju hölgyét, a pár évvel ezelőtt elhunyt kolozsmonostori uradalmi erdész Basa István leányát: ma d. e. 10 órakor vezette oltárhoz Schlauf Győző, pénzügyi számtiszt. Áldás az ifju párra.

— Az árvaházra történt adakozások tegnapi (XVII-dik s nem XVI-dik) kimutatásában Gebbel 2 kr adománya helyett olv. 2 frt; Piger 40 frt helyett 40 kr; Demeter Károlyné 3 kr h. olv. 3 frt; Nagy Józsefné 20 frt h. olv. 20 kr; Kuhn B. 5 kr h. olv. 5 frt; Váradi Mőriez 10 kr h. olv. 10 frt; N. 20 frt h. olv. 20 kr; B. P. 30 frt h. olv. 30 kr; Balla László 40 frt h. olv. 40 kr Valaki 20 forint adománya helyett olvasd 20 krajczár.

— A csángó magyarok vallásai és iskolai szükségseinek fedezésére Hajnal kalocsai érsek 5000 frt alapítványt tett azon czállal, hogy ennek kamataiból idővel a csángók részére papok neveltesse, addig pedig, míg ily költségek az alapítvány kamatából kitelnek, a kamatok a tökéhez csatoltatnak. A Szt. László társulat e hó 25-én tartott választmányi gyűlésén ez ügy szóba jövén, elhatároztatt az érseket felkérni, hogy tekintve a csángók égető szükségét, adná beleegyezését, hogy a kamatoknak fele már most fordittassék iskolai szükségleteik fedezésére.

— Beszélk, hogy országrészünk keleti felén nagy vándor-sáska hadak jelentkeznek, s tetemes károkat okoznak a gazdáknak. Elég szomorú, ha igaz, mert az idei termés — a hosszas szárazsággal folytán — amugy is igen vékony reményekkel kecsegtet. A sáskák ellen, mint mondják a legbiztosabb mentő szer a ludak, récék, pújkák és disznók tömeges kihajtása, melyek temetelen mennyiséget fölfalnak a kártékony vendégekből s még ha ehhez gyorsan sánázat is huznak a letelepedett sereg utjába, abba is tömegesen hullanak bele a sáskák s tüzzel, doronggal sok elpusztítható ott is.

— Ferdinánd Portugalia uralkodó királyának atyja e hó végével neje Adla grófnő társaságában Francia- és Németországban körutat teend.

— A versaillesi vértörvényszék még mindig el van foglalva a communisták póreinek lebonyolításával, noha e pörök nagyon rövidék, miután az ítéletek halál s örkös kényszermunkánál ritkán szólnak másképp. A napokban dr. Pillot, a commune tagja, a Tuilieriák és a Louvre világhírű könyvtár felgyujtásának részese, élethosszig tartó kényszermunkára ítéltetett.

— A világhírű egyetemi tanár Ihering bécsi tanszékére Demelius tanár hivatott meg; ki a „N. fr. Pr.” értesülése szerint, a meghívásnak engedni fog.

— Fogalomzavar. A Magyar Polgár u. n. Hammersbergje igen tetszik magának abban a liberáliában, melylyel a Mutterland felé s a n d i t ó Grossdeutsches Siebenbürgises D. Wochenblattnak aufwartol. Most a medgyesi szász egyezkedési gyűlés alkalmából reméli, hogy az ő és ifju szászok ki fognak békülni s ha megbirják teremteni az egységes programot, „akkor a jövő országgyűlés egy tömörült szász képviseletet fog látni, a kormány „divida et impera” elvének pedig itt is nyaka szakadt.” Cseppet sem vesszük rossz néven a Polgárnak, hogy ezt a „hazaáruló kor-

mányt” meg akarja buktatni, s egyelmeztetjük ő magyarságát, hogy a állam egységének nem a legjobb szolgálatot teszi akkor, a mikor avál a Wochenblattal fűj egy követ, a mely esküdt ellensége min-denek a mi magyar s legkevésbé tesz az alkotmányos Magyarország fogalmainak eleget akkor, a mikor annak örül, hogy „az országgyűlés egy tömörült szász képviseletet fog látni.” A magyar állam képviselőházában semmi helye nincs a „szász” képviselőnek, annyival kevésbbé a szász „képviselet”-nek, hanem csak is Magyarország népképviselőinek. Vagy önök így munkálják az unio megvalósítását, hogy külön „képviseletet” kívánnak látni minden nemzetiség után a Sándor-utcai palotában? Az bizony jó lesz! Lássunk külön „képviseletet” a magyar, külön a német, külön a szász, a román, a szerb, a horvát, a tót, a ruthén, az örmény, a zsidó, a cigány nemzetiségek szerint s akkor lesz aztán erős és hatalmas az egység es, szabad Magyarország! Az ifju szászpárt lapja, a Sieb. Blätter, meg is adja Herr v. Hammersbergnek s azt izeni neki szerkesztői csillag alatt, hogy „A mi a szász nemzetben most felébredt egyesülési törekvésekre tett megjegyzéseit izleti, biztosíthatjuk Hammersberg urat, hogy bár mily eredménye legyen is e törekvéseknek a Deák-párt ellen nem fordulnak azok; és még egyet: ha az ellenzék vezetői mindazt, a mit a népek ígértek meg kellene hogy tartassák, akkor valószagos politikai bűvészeknek kellene lenniök, — de a csodák ide je lejárt, — épen azért hadd fűzzünk mi realis politikát s ne akarjanak minket utopistikus phrazisokkal lépve csalogatni.” Szép midőn egy nemzetiségi lap oktatja az alkotmány abejére a par excellence alkotmányos magyar lapot.

— A Magyar Polgár tegnapi vezércikke — az elmaradhatlan „botrány” „lelkösmeretlenség” „erőszak,” „corruptio,” „mameluk” „főmufti” sat garnirunggal ellátva — a többek közt így szól: „Ha minden visszaéléseket, melyek az öszeirő bizottságok által elkövetettek, felsorolni akarnók (illetőleg: fel akarnók sorolni) e lap 8 hasábjá elégtelen lenne.” Nem is sorolja föl tehát, hanem azon panaszkodik, hogy a 300 — 600 frt szellemi töke után adó fizető ellenzékietek megfosztotta az öszeirő szavazati joguktól Ugyan nyissa ki a leadező ur a 48-iki v. törvényt s meg fogja látni, hogy az a törvény, melyet önök erőszakkal is föntartottak, igazat ad ez eljárásnak. Hát Pest miért szabja 840 frtra a szellemi töke minimumát, mely után választási jog jár? Kérünk tehát más példákat azokból a 8 hasábos jogfosztásokból.

— Drága csalogány. A június 14-től július 5-ig Bostonban Amerikában rendezendő nemzetközi nagy béke-ünnepélyre egy bécsi születésű nő, a lipcei városi színháznak primadonnája 10 előadásra 18 ezer forintért szerződött. A művésznő amerikai időzése körülbelül két óra terjed.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Május 27-én 5°/. Metalliques 100 fr 64.70 Kamat. — 5°/. Nemzeti kölcsön 72 frt. 72 15. 1860. Kölcsön 103.75. Bankrészevény 836. — Hitelintézetí részvények 334.80. London 112.70 ft. st. 112.85. Ezüst 110.80 Cs. kir. arany 5.41. Napoleonondor 9.01.5/10

Ürbéri kötvények: Magyarország 81.50. Temes 79.25. Erdélyi 79 25. Horváthországi 84.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

Nyiltér**)

Idegenek névjegyzéke

Biasini szállodájában Kolozsvárt, máj. 26-án. Pápai Pál birtokos Debrecenből, Balogh Ambrus ref. lelkész Debrecenből, Grosz Márton kereskedelmi utazó Pestről, Szentpéteri István birtokos Makoról, Kis Samuel birtokos Makoról, Kabos Dániel kir. udvari tanácsos Nádasról, Timár Károly jószág igazgató Küküllő-várról, Vill Károly kereskedő Szebenből. Muntján Ágoston birtokos Szamosújvárról. Kászonyi Sándor birtokos Pestről, Braun Mor kereskedő Marosvásárhelyről, Özevgy. Pichler Eliza Krakoról, Dr. Szilasy József Bécsből, Keresztes Kálmán, birtokos Hunyadmegyéből, Véer Sigmond birtokos Déésről, Brenhold Gyula kereskedő Pestről, Simon Ferencznő Oroszmezőről, Dániel Károly kereskedő Tordáról, Ilkey Borbára kisasszony Felvinczről, Fligel Nándor birtokos Marosvásárhelyről, Mendel Otto kereskedelmi utazó Bécsből. Újfalvi Sándor birtokos Középszolnokból, Toronyi Józsefnő birtokos Nagyváradról, Aussenberg Károly kereskedelmi utazó Bécsből, Lázár István birtokos Kiskapusról, Keresztes Sándor birtokos Bánfubnyadról, Haffaludi Mor birtokos Hidalmásról, Szegedi Ferencz birtokos Bodjából, Politzer Géza kereskedő Pestről, Fekete Gábor birtokos N.-Szebenből, Hauch Antal birtokos Szalónczról, Erős István birtokos N.-Enyedről, Greiner Dániel kereskedő Nagyváradról, Bistricsányi Sándor kereskedő N.-Enyedről.

***) E rovart alatt közlöttékért csupán a sajtóba tőszeg irányában vállal előlétságot Szerk.

(172)

(8—8)

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvárti
JELENTÉS és FELHÍVÁS.

Van szerencsénk a t. gazda-közönség tudomására hozni, hogy folyó évi jég díj-szabályzatunkat kibocsátók s

az ez idei jég-üzletet megnyitottuk.

Felhívjuk ehhez képest a t. közönséget folyó évi jég-biztosításait társaságunknál tenni meg.

A Victoria előnye: mint
olesódíjak:

káresetén azonnali intézkedés és fizetés; a kárbecslési költségeknek egészen a társaság által hordozása;

a biztosításoknak váltóra megtétele; az egyedül a VICTORIA által gyakorolt társas és községi biztosítás;

a jég-üzletnek a tüzszelvényekkel összekapcsolása, a mennyiben együttesen feladott új tűz-biztosítások díj leengedésben részesülnek sat.

az erdélyi közönség előtt országsszerű ismeretese, s bővebb ajánlatást nem igényelnek. Azért itt csak annyi legyen különösen kiemelve, hogy

az idejégbiztosítási díjak, dacára a tavalyi tömeges és országos jégveréseknek, **lejobb szállítottak**, hogy

a megállapított díjak **10%-a leengedtetik**, és hogy

a VICTORIA az, mely évek óta már **Erdélyben a legtöbb jégkárt fizeti**, s nevezetesen tavaly többet fizetett, mint az Erdélyben működő kilencz biztosító társaság összesen.

Közelebbi tájékozással, egyéb kedvezmények iránti felvilágosítással szolgálnak a vidéki ügynökségek, felügyelők és helyben

a VICTORIA

biztosító társaság Vezérügynöksége Kolozsvártt

Wagner.

Szász.

(167)

(10—*)

Az első magyar általános biztosító társaság

kolozsvári főügynöksége

az idejégidény kezdetével tisztelettel jelenti, miszerint mindennemű

jégbiztosítást,

meltányos feltételek mellett (ösmert íelektől váltóra is) elfogad.

Káresetében azonnali pontos kárfelvételről gondoskodva van.

Bővebb felvilágosítással a helybeli főügynökség (főter 2 sz. Zalogház épület) nemkülönben a vidéki alügynök urak készséggel szolgálnak.

A főügynökség.

Karvázy Gyulánál Kolozsvártt.

Vidéki megrendelések utánvéttel küldetnek.

(152)

(1—*)

Hoff János-féle készítmények.

1 üveg Maláta sör	— frt. 60 kr.
6 " " csokoládé I-ma fontja	3 frt. 20 kr.
1 font " " csokoládé II-da " "	2 frt. 40 kr.
1 csomag maláta "csukorkák"	1 frt. 60 kr.
1 nagy " " " "	— frt. 30 kr.

Használati utasítás ingyen.

Elismert jószágú Lyoni por „Veritable poudre cosmétique de Lyon” a legártatlanabb szépitő-szer a hölgyek részére

1 kis doboz Lyoni powder	— frt. 60 kr.
1 nagy " " " "	1 frt. 20 kr.

Valódi Kölni-víz (Otkolon) Farinától Kölnben:

1 kis üveg otkolon	— frt. 50 kr.
1 nagy üveg otkolon	1 frt. — kr.
1 nagy náddal font üveg otkolon	2 frt. 50 kr.
1 legnagyobb náddal font üveg otkolon	5 frt. — kr.

Pipere-Glicerín a legfinomabb egy üveg

Glycerin-szappany, darab	10, 15 és 30. krajczár.
Glycerin Crème vörös és fehér, egy üveg	— frt. 40 kr.

A glycerin készítmények a legártatlanabb szépitő szerek.

Hoff-féle maláta-szappany finom, darab	— frt. 25 kr.
" " illatos maláta-növény-fürdő-szappany, darab	— frt. 50 kr.
" " maláta-pipere-szappany, darab	— frt. 70 kr.
" " hajkenőcs	— frt. 70 kr.

Borchardt növény-szappany, darab	— frt. 42 kr.
Popp-féle száj-víz, üveg	1 frt. 40 kr.
Steier fűnedv	— frt. 80 kr.
Pfeffermann fogpor	1 frt. 20 kr.
Koch-féle mellezukkör, skatulya	— frt. 42 kr.
Pagliano sirup valódi, egy üveg	1 frt. 20 kr.
Seehofer-balzsam, egy üveg	— frt. 35 kr.
Liebig hús kivonata „Fleisch Extract” egy kis üveg	1 frt. 20 kr.
Egy nagy üveg	2 frt. — kr.
Féreg pusztító-szer, üvege	20, 30, 50 és 60 kr.

Minden cikkek valódiak és frissek.

Karvázy Gyulánál Kolozsvártt.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

Legujabban megjelentek

és Stein János könyvkereskedésében Kolozsvártt kaphatók:

Párisi titkok.

Irta **Sue Jenő**. Francziából. I.—V. kötet.

Egy-egy kötet ára **80 kr.**

URBÉRI KALAUZ.

Utmutató az 1848. évi törvények által megszüntetett urbéri kapcsolatból fennmaradt s azzal rokon és összeköttetésben levő jog- és birtokviszonyok rendezését tárgyzó ügyekben, az ország visszacsatolt részeire és erdélyi területére is kiterjesztve s gyakorlati iratmintákkal ellátva.

Községi jegyzők, ügyvédi vizsgára készüők s kezdő ügyvédek és bírák használatára.

Irta Tóth Lajos. Ára 2 frt 50 kr.

A bírósági végrehajtók kézikönyve.

Gyakorlati utmutató a bírósági végrehajtók köréhez tartozó törvénykezési ügyekben

Iromány példakkal.

Irta Zlinszky Imre. Ára 1 frt 40 kr.

Az 1847—48. évtől egész 1872. évig alkotott s urbéri tárgyú törvényczikkek gyűjteménye, az azokra vonatkozó egyéb törvények s rendeletekkel kiegészítve.

Szerkeszté Szeniczey Gusztáv. Ára 90 kr.

Az 1872. évi törvények gyűjteménye.

Hivatalos kiadás.

8-rét. I. füzet. 1—15. Ára 60 kr.

A nevelés történet kézikönyve.

különös tekintettel Magyarországra.

Irta Kiss Áron. Ára 1 frt 50 kr.

A SZABADSÁG.

Irta Asbóth János. Ára 3 forint.

Pázmány Péter és kora.

Irta Frankl Vilmos. III. kötet. (1632—1637.) Ára 2 frt 80 kr.

Gróf Monte—Cristó, Dumas Sándortól.

Francziából fordította Sió. II. kiadás. 10 kötet. Ára 8 frt.

Katonai helyszinrajzi kulcs 5 táblában.

A legujabb adatokat felhasználva, összeállította és rajzolta Novák Lajos, m. kir. honvéd főhadnagy. Ára 1 frt 50 kr.

L'amant de la morte.

Roman inédit. Par Ludovic Pichon. Ára 1 frt 80 kr.

La mariée de Fontenay—aux—Roses.

Roman inédit. Par Ch. Paul de Kock. Ára 1 frt 80 kr.

Julia de Tricoeur.

Par Octave Feuillet de l' Académie française. Ára 2 frt 10 kr.

Un fils naturel.

Par la Comtesse Dash. Ára 2 frt 10 kr.

Souvenirs personnels d'émentes et de révolutions.

Par Amédée Achard. Ára 2 frt 10 kr.

(109)

(13—*)

Mindenféle

férfi-, nő- és gyermek cipők

árjegyzéke,

Csapó Sándor

árutárlatában Kolozsvártt.

1 pár bőr vagy brünel gyermek cipő	2—3 frt.
1 pár ugyanaz rézorrú	3 frt 30 kr. 3 frt 80 kr.
1 pár bőr vagy brünel nőcipő	3 f. 30, 3 f. 60, 3 f. 80, 4—8 frt.
1 pár reggeli cipő bőr-, brünel, vagy posztból	1 f. 10, 1 f. 50, 1 f. 80, 2—4 f.
1 pár bőr vagy brünel fél-cipő	1 frt 80, 2 frt 50 kr.
1 pár férfi-cipő	6 frt 60 kr. 10 frt.
1 pár férfi-csizma	12 frt. 25 frt.
1 pár reggeli férfi-csizma	3 frt 30 kr.

Az árutárlatban külön osztály van berendezve a lábbelik kényelmes és háborítatlan felpróbálására.

Fog- és szájszorongó **Máthé Domokos**

„ubin” fogtisztító-szere

a legjobb-szer a fogak napontai tisztítására, a foghús erősítésére és az oly ártalmas fogkő (borkő) képződés megszüntetésére.

Ezen készítmény felől több nevezetes bécsi orvos elismerését nyilváníttotta.

Egy diszes ércdoboznak ára 1 frt.

Egyedüli főraktár **Csapó Sándornál** Kolozsvártt.